

ÖĞRENCİLERİN ARAŞTIRMAYA YÖNELİK KAYGILARI, BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNDEN YARARLANMA DURUMLARI VE KANITA DAYALI HEMŞİRELİĞE YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Nazlı Baltacı¹, Hümeýra Tülek Deniz¹

ÖZET

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin araştırma yapmaya yönelik kaygılarının, bilişim teknolojilerinden yararlanma durumlarının, kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Tanımlayıcı tipte olan bu çalışma, Mayıs-Haziran 2019 tarihleri arasında Türkiye'de bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören hemşirelik bölümü öğrencileriyle yapılmıştır. Örneklem seçimine gidilmemiş, çalışmaya katılmaya gönüllü öğrenciler (n=274) ile çalışma tamamlanmıştır. Veriler "Kişisel Bilgi Formu", "Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği (AYKÖ)", "Bilişim Teknolojilerinden Yararlanma Ölçeği (BTYÖ)" ve "Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği (KDHYTÖ)" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, parametrik ve nonparametrik testler, Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır. Öğrencilerin AYKÖ puan ortalaması 31.45±8.02, BTYÖ puan ortalaması 57.30±9.35 ve KDHYTÖ puan ortalaması 57.42±9.46 olarak bulundu. Araştırmaya yönelik kaygı erkek öğrencilerde kadın öğrencilere göre ve 2. sınıfta öğrenim gören öğrencilerde 3. sınıfta öğrenim görenlere göre anlamlı olarak daha yüksekti. Öğrencilerin araştırma dersi alması, bilimsel toplantılara katılması ve bilimsel araştırma sürecinde yer alması durumları ile araştırmaya yönelik kaygıları arasında anlamlı farklılıklar saptandı. Hemşirelikle ilgili bilimsel toplantılara katılanların katılmayanlara göre bilişim teknolojilerinden yararlanma düzeyi anlamlı olarak daha yüksekti. Kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre; araştırma ve istatistik dersi alanların almayanlara göre ve hasta bakımında araştırmalardan yararlananların yararlanmayanlara göre kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumu anlamlı olarak daha pozitifti. Öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygısı arttıkça bilişim teknolojilerinden yararlanma düzeyi ve kanıta dayalı hemşireliğe yönelik olumlu tutumun azaldığı; bilişim teknolojilerinden yararlanma düzeyi arttıkça kanıta dayalı hemşireliğe yönelik olumlu tutumun arttığı saptandı. Öğrencilerin AYKÖ, BTYÖ ve KDHYTÖ puan ortalamalarının orta düzeyde ve birbiriyle önemli düzeyde ilişkili olduğu belirlendi. Hemşirelik eğitimi sürecinde öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygıları azaltılarak, bakım sürecinde bilimsel tutum ve davranışların kazandırılması, bunları etkileyen faktörlerin dikkate alınarak araştırma, bilişim, istatistik dersleri ve uygulamalı derslerde uygun girişimlerin planlanması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Araştırma; bilişim; kanıta dayalı hemşirelik; kaygı; öğrenci; hemşirelik

Evaluation of Students' Research Anxiety and Use of Information Technologies and Attitudes Towards Evidence-Based Nursing

ABSTRACT

The aim is to evaluate nursing students' research anxiety, use of information technologies, attitudes towards evidence-based nursing and the factors influencing these. This descriptive study was conducted with nursing department students in Health Sciences Faculty of a university in Turkey between May and June 2019. No sample was chosen and the study was conducted with students who volunteered to participate (n=274). Data were collected by using "Personal Information Form", "Research Anxiety Scale (RAS)", "Utilization of Information Technologies Scale (UITS)" and "Evidence-based Nursing Attitude Scale (EBNAS)". Descriptive statistics, parametric and nonparametric tests and Spearman correlation analysis were used in assessment of data. RAS average score was 31.45±8.02, UITS average score was 57.30±9.35 and EBNAS average score was 57.42±9.46. Research anxiety was significantly higher in men and also in second year students when compared with third year students. Significant differences were found between students' receiving course on research, participating in scientific meetings and research process and their research anxiety. Students who participated in scientific meetings about nursing had significantly higher utilization of information technologies levels. Female students, those who had research and statistic course and those who used researches in patient care had significantly more positive evidence-based nursing attitude. As students' research anxiety increased, their levels of utilization of information technologies and positive attitudes about evidence-based nursing decreased; as their levels of utilization of information technologies increased, their positive attitudes about evidence-based nursing increased. Students' RAS, UITS and EBNAS score averages were moderate and associated significantly with each other. In the process of nursing education, students' research anxiety should be decreased, they should gain scientific attitude and behaviours during care process and suitable interventions should be planned in research, information, statistics and applied courses by taking these factors into consideration.

Key Words: Research; informatics; evidence-based nursing; anxiety; student; nursing

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Samsun

Sorumlu yazar: Nazlı BALTACI, e-mail: baltacinazli@gmail.com

Yazar Notu: Bu çalışma, 6. Uluslararası, 17. Ulusal Hemşirelik Kongresi'nde sözel bildiri olarak kabul edilmiştir (19-21 Aralık, Ankara).

GİRİŞ

Günümüzde teknoloji her alanda olduğu gibi sağlık sektöründe de öğrenme ve öğretme amacıyla geniş bir kullanıma sahiptir. Bilgi ve iletişim teknolojileri, sadece bilgiye erişim için değil; sağlığın iyileştirilip geliştirilmesi, hastalıkların önlenmesi ve tedavi edilmesinde kullanılmaktadır (Chaudhry et al., 2006; Özen, Yazıcıoğlu & Çınar, 2017; Tatlı ve ark., 2018). Bilişim teknolojileri, hemşirelik bilgisine erişimi kolaylaştırarak ve sağlık ekibiyle iletişimi sağlayarak hemşirelik bakımının planlanması ve klinik karar verme süreçlerinde rehber olmakta, hemşirelerin hastalara bireyselleştirilmiş bakım, eğitim ve danışmanlık yapmalarına katkıda bulunmaktadır (Softa, Akduran & Akyazı, 2014). Günümüzde teknolojiyi etkin kullanabilme bilgi, beceri ve tutumuna sahip olmak, hemşirelikte aranan bir özellik olarak görünmektedir. Öğrenci hemşirelerden bilgi teknolojilerini kullanabilmeleri ve sağlık bakım alanına entegre edebilmeleri beklenmektedir (Softa ve ark., 2014; Özdemir & Karakaya, 2017). Çünkü bilişim teknolojileri hemşirelerin güncel bilgilere hızlı ve kolayca ulaşarak kaliteli ve kanıta dayalı hemşirelik bakımı verebilmesini, hasta güvenliği ve memnuniyetini de sağlamaktadır (Ay, 2009; Mutluay & Özdemir, 2014; Özen ve ark., 2017; Tatlı ve ark., 2018).

Kanıta dayalı uygulamalar, klinik tecrübenin yanı sıra bireyin değerleri ve tercihleriyle ilgili en iyi kanıt çerçevesinde sunulan sağlık bakım yaklaşımıdır (Durmuş, Gerçek & Çiftçi, 2017). Bu uygulamaların hemşirelikte kullanılması, araştırmaları eleştirel değerlendirme becerisinin geliştirilmesine ve bakımın kanıta dayalı bilimsel bilgiye temellendirilmesi kültürünün oluşturulmasına bağlıdır (Şenyuva, 2016). Kanıta dayalı hemşirelik uygulamaları; bireye maliyet etkin ve standart bakım verilmesi, klinik karar verme sürecini geliştirerek bakımın kalitesinin ve sonuçlarının iyileşmesi, bakıma yenilik getirmesi ve hemşire/hasta memnuniyetini artırması açısından önemlidir (Mutluay & Özdemir, 2014; Şenyuva, 2016; Durmuş ve ark., 2017).

Ülkemizde Hemşirelik Yönetmeliği'nin 6/a maddesi "Her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını belirler ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik bakımını kanıta dayalı olarak planlar, uygular, değerlendirir ve denetler." şeklinde kanıta dayalı uygulamaya yer vermektedir (Hemşirelik Yönetmeliği, 2010). Türkiye Yükseköğretim Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi'nde de lisans öğrencilerinin, bilişsel/uygulamalı beceriler kapsamında bazı yeterliliklere sahip olmaları beklenmektedir. Bu yeterlilikler, "Sağlık alanında edindiği ileri düzeydeki bilgi ve becerileri kullanarak bilimsel olarak kanıtlanmış verileri yorumlayabilme ve değerlendirebilme, sorunları tanımlayabilme, analiz edebilme, sorunlara kanıtlar doğrultusunda çözüm üretebilme, sağlıkla ilgili bilgi teknolojilerini kullanabilme" olarak sıralanmıştır (Türkiye Yükseköğretim Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi, 2011). Bu bağlamda öğrencilerden bilişim teknolojilerinden yararlanarak araştırma becerilerinin gelişmesi ve kanıta dayalı uygulamaları kullanmaları beklenmektedir, bu durum ise öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygılarının düşük olmasına bağlıdır (Bökeoğlu & Yılmaz, 2005; Şenyuva, 2016).

Araştırma kaygısı, öğrencilerin araştırma yaparken huzursuz hissetmesi, zorunlu olmadıkça araştırma yapmaması,

araştırma yapma düşüncesinin rahatsızlık vermesi ve kendisine güvenmemesi ile ortaya çıkabilir (Bökeoğlu & Yılmaz, 2005; Büyüköztürk, 2010). Araştırma kültürü kazandırmayı hedefleyen günümüz hemşirelik eğitim sisteminde, yeterince bilimsel araştırma yapabilen bireyler yetiştirilmesi hedeflenmektedir (Bayar, Bayar, Eğmir, Ödemiş & Kayır, 2013). Yapılan bazı araştırmaların sonuçları, öğrenci hemşirelerin araştırma yapmaya yönelik kaygılarının araştırmaya yönelik tutumları, akademik güdülenme, araştırma yeterliği ve deneyimi üzerinde etkili olduğunu göstermiştir (Saracoğlu, 2008; Çelik, Önder, Durmaz, Yurdusever & Uysal, 2014).

Literatür incelendiğinde, hemşirelik öğrencilerinin araştırma yapmaya yönelik kaygı ve bilişim teknolojilerinden yararlanma durumları ile kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarını birlikte inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yüzden bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygılarının, bilişim teknolojilerinden yararlanma düzeylerinin, kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının ve bunlar arasındaki ilişkinin belirlenmesi; etkileyen faktörlerin saptanması amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Tanımlayıcı, kesitsel ve ilişki arayıcı özellikte olan bu çalışmanın evrenini, Mayıs-Haziran 2019 tarihleri arasında Türkiye'nin Karadeniz bölgesindeki bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 2., 3. ve 4. sınıf hemşirelik öğrencilerinin tümü olmak üzere 358 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, evrenin tamamına ulaşılmaması hedeflenmiştir. Araştırmanın örneklemini; bu evren içinde araştırmaya katılmayı kabul eden ve araştırma sürecinde okulda bulunan 274 öğrenci oluşturmuştur. Evrenin %76.5'ine ulaşılmıştır. İzinli ya da istirahatlı olan, veri toplama formlarını tam olarak doldurmayan ve yeterince klinik uygulama ve araştırma deneyimi olmaması nedeniyle 1. sınıfta okuyan öğrenciler çalışmaya alınmamıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri "Kişisel Bilgi Formu", "Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği (AYKÖ)", "Bilişim Teknolojilerinden Yararlanma Ölçeği (BTYÖ)" ve "Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği (KDHYTÖ)" kullanılarak toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda (Çelik ve ark., 2014; Küçük, Çakmak, Kapucu, Koç & Kahveci, 2017; Özen ve ark., 2017; Taş Arslan & Çelen, 2018; Tatlı ve ark., 2018) oluşturulan form, öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini, araştırma ve kanıta dayalı uygulamalara yönelik bilgi, görüş ve tutumlarını, yabancı dil bilme ve bilgisayar kullanabilme düzeylerini, bilimsel toplantılara katılma durumlarını ve bilimsel araştırma deneyimlerini sorgulayan 18 sorudan oluşmaktadır.

Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği (AYKÖ)

Öğrencilerin araştırma kaygılarını belirlemek amacıyla Büyüköztürk tarafından 1997 yılında geliştirilen ölçek, 5'li likert tipte olup 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan maddelere verilen yanıtlar, doğrudan kaygı durumunu yansıtan ifadelerde (1, 5, 6, 7, 9, 10, 12. maddeler) "tamamen katılıyorum"dan "hiç katılmıyorum"a doğru 5'den 1'e sayısal değerler verilerek puanlanmaktadır. Doğrudan kaygı durumunu yansıtmayan tersine dönmüş

ifadelerde (2, 3, 4, 8, 11. maddeler) ise bunun tersi şekilde puanlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan yüksek kaygıyı, düşük puan düşük kaygıyı göstermektedir. Ölçekten en az 12, en yüksek 60 puan alınabilmektedir. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0.87 olarak bulunmuştur (Büyüköztürk, 1997). Bu çalışmada ise ölçeğin güvenilirlik katsayısı $\alpha=0,88$ olarak hesaplanmıştır.

Bilişim Teknolojilerinden Yararlanma Ölçeği (BTYÖ)

Öğrencilerin bilişim teknolojilerinden yararlanma düzeylerini belirlemek amacıyla Özmusul tarafından 2011 yılında geliştirilen ölçek, 4'lü likert tipte [hiçbir zaman (1), bazen (2), genellikle (3), her zaman (4)] olup toplam 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan puanın artması bilişim teknolojilerinden yararlanma düzeyinin arttığını göstermektedir. Beş alt boyuttan oluşan ölçekten alınabilecek en yüksek puan 72, en düşük puan 18'dir. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0.85 olarak bulunmuştur (Özmusul, 2011). Bu çalışmada ise ölçeğin güvenilirlik katsayısı $\alpha=0,93$ olarak hesaplanmıştır.

Kanıtı Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği (KDHYTÖ)

Kanıtı dayalı hemşireliğe yönelik tutumu belirlemek için Ruzafa ve arkadaşları tarafından 2011 yılında geliştirilen, Türkçe geçerlik ve güvenilirlik analizi Ayhan tarafından 2013 yılında yapılan ölçek, 5'li likert tipte olup 15 maddeden oluşmaktadır (Ruzafa-Martinez, López-Iborra & Madrigal-Torres, 2011; Ayhan, 2013). Ölçek maddelerinden sekizi (1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 14) pozitif olup "kesinlikle katılıyorum" seçeneğinden başlamak üzere 5'ten 1'e doğru; yedisi (3, 4, 6, 8, 10, 12, 14) ise negatif olup ters çevrilerek (1'den 5'e "kesinlikle katılmıyorum" seçeneğinden başlamak üzere) puanlanmaktadır. Ölçekten yüksek puan alınması kanıtı dayalı hemşireliğe yönelik tutumun olumlu olduğunu göstermektedir. Ölçek uygulama niyeti, inanç ve duygular olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten en az 15, en fazla 75 puan alınabilmektedir. Ölçeğin tümünün Cronbach α 'sı 0.90'dır (Ayhan, 2013; Ayhan, Kocaman & Bektaş, 2015). Bu çalışmada ise ölçeğin güvenilirlik katsayısı $\alpha=0,89$ olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmacılar tarafından araştırmanın amacı, veri toplama araçları ve bunların nasıl doldurulacağı açıklandıktan sonra araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilere anket formu uygulanmıştır. Veriler yüz yüze görüşme yöntemi ile yaklaşık 15 dakikalık sürede sınıf ortamında toplanmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce çalışmanın yapıldığı üniversitenin Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan etik kurul izni (No: 2019/194) ve kurum izni alınmıştır. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilere çalışmanın amaç ve yararları, çalışmadaki rolleri açıklanarak izinleri alınmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Tüm veriler IBM SPSS (v.23) kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada sosyodemografik verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, ortanca, minimum ve maksimum değerler gibi tanımlayıcı istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov Smirnov testi ile incelenmiştir. Normal dağılan verilerin analizinde parametrik testlerden "bağımsız örneklem t testi, tek yönlü

varyans analizi (ANOVA)", normal dağılmayan verilerin analizinde ise nonparametrik testlerden "Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis testi, Tamhane's T2 testi" kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen puanlar arasındaki ilişki "Spearman korelasyon analizi" ile belirlenmiştir. Ölçeklerin güvenilirlik analizinde Cronbach alfa katsayı hesaplaması yapılmıştır. Sonuçlar %95 güven aralığında, $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Hemşirelik öğrencilerinin (n=274) bazı sosyodemografik özelliklerine bakıldığında; öğrencilerin yaş ortalamasının 21.13±1.38 yıl, %83.2'sinin kadın ve %39.4'ünün 4. sınıf olduğu, %77.7'sinin ise gelir durumunu orta olarak algıladığı saptandı (Tablo 1).

Tablo 1: Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerinin dağılımı (n=274)

Değişkenler	X ± SS	Min.-Mak.	
Yaş (yıl)	21.13±1.38	18-29	
	n	%	
Cinsiyet	Kadın	228	83.2
	Erkek	46	16.8
Sınıf	2	74	27.0
	3	92	33.6
	4	108	39.4
Algılanan gelir durumu	İyi	41	15.0
	Orta	213	77.7
	Kötü	20	7.3

X±SS: Ortalama± standart sapma; n: sayı; %: yüzde

Araştırmada, öğrencilerin %73.4'ü araştırma ve istatistik dersi aldığını, %87.6'sı hemşirelikle ilgili süreli yayımları takip etmediğini, %54.7'si hemşirelikle ilgili bilimsel toplantılara (kongre, sempozyum, kurs vb.) katıldığını, %53.3'ü orta düzeyde yabancı dil bildiğini, %55.8'i orta düzeyde bilgisayar kullanabildiğini, %83.6'sı herhangi bir bilimsel araştırma sürecinde yer almadığını ve %63.5'i hasta bakımında araştırmalardan yararlandığını belirtti. Öğrencilerin %97.1'inin hemşirelik bakımının kanıtı dayalı olması gerektiğini, %50'sinin hemşirelikle ilgili araştırma sonuçlarının klinik ortama aktarıldığını ve %97.4'ünün kanıtı dayalı uygulamaların bakım kalitesini artırdığını düşündüğü belirlendi (Tablo 2).

Ayrıca bilgiye erişmek için öğrencilerin youtube (%24.4), forumlar (%10.3), elektronik posta siteleri (%4.4), google akademik (%30.1), haber sayfaları (%21.1), twitter internet (%6.5), pubmed (%1.7) ve ScienceDirect (%1.6) gibi internet sitelerini; whatsapp (%17.9), facebook (%3.9), twitter (%6.6), snap chat (%0.8), dropbox (%0.5), google (%30.8), haberler (%20.4), instagram (%13.5), office (%3.8), bip (%0.5) ve linkedin (%1.4) gibi uygulamaları; akıllı telefon (%36.3), bilgisayar (%26.8), televizyon (%13.1), dergi/kitap (%17.1) ve gazete (%6.7) gibi kaynakları kullandığı saptanmıştır.

Tablo 2: Öğrencilerin araştırmaya ve kanıtı dayalı hemşireliğe yönelik bazı bilgi, görüş ve tutumlarının dağılımı (n=274)

		n	%
Araştırma ve istatistik dersi alması	Alan	201	73.4
	Almayan	73	26.6
Hemşirelikle ilgili süreli yayınları takip etmesi	Eden	34	12.4
	Etmeyen	240	87.6
Hemşirelikle ilgili bilimsel toplantılara katılması	Katılan	150	54.7
	Katılmayan	124	45.3
Yabancı dil bilme düzeyi	Kötü	95	34.7
	Orta	146	53.3
	İyi	27	9.9
	Çok iyi	6	2.2
Bilgisayar kullanabilme düzeyi	Kötü	42	15.3
	Orta	153	55.8
	İyi	67	24.5
	Çok iyi	12	4.4
Herhangi bir bilimsel araştırma sürecinde yer alması	Alan	45	16.4
	Almayan	229	83.6
Hasta bakımında araştırmalardan yararlanması	Yararlanan	174	63.5
	Yararlanmayan	100	36.5
Bakımın kanıta dayalı olması gerektiğini düşünmesi	Düşünen	266	97.1
	Düşünmeyen	8	2.9
Hemşirelikle ilgili araştırma sonuçlarının klinik ortama aktarıldığını düşünmesi	Düşünen	137	50.0
	Düşünmeyen	137	50.0
Kanıta dayalı uygulamaların bakım kalitesini artırdığını düşünmesi	Düşünen	267	97.4
	Düşünmeyen	7	2.6

n: sayı; %: yüzde

Araştırmada, öğrencilerin AYKÖ puan ortalamasının 31.45 ± 8.02 , BTYÖ puan ortalamasının 57.30 ± 9.35 ve KDHYTÖ puan ortalamasının 57.42 ± 9.46 olduğu saptandı (Tablo 3).

Öğrencilerin AYKÖ, BTYÖ, KDHYTÖ puanlarının sosyodemografik özellikleri, araştırmaya ve kanıta dayalı hemşireliğe yönelik bazı bilgi, görüş ve tutumları ile karşılaştırılması Tablo 4'te gösterildi.

Tablo 3: Öğrencilerin AYKÖ, BTYÖ ve KDHYTÖ puan ortalamaları

	Çalışmanın alt ve üst değerleri	Ortanca	X ± SS
AYKÖ	12-60	31.00	31.45±8.02
BTYÖ	35-72	56.00	57.30±9.35
KDHYTÖ	24-75	58.00	57.42±9.46

X ± SS: Ortalama ± standart sapma

Öğrencilerin cinsiyeti ($Z=-3.364$, $p=0.001$), öğrenim gördüğü sınıf ($KW=7.965$, $p=0.019$), algıladığı gelir durumu ($KW=6.407$, $p=0.041$), araştırma ve istatistik dersi alma durumu ($Z=-2.644$, $p=0.008$), hemşirelikle ilgili bilimsel toplantılara katılması durumu ($Z=-2.553$, $p=0.011$) ve herhangi bir bilimsel araştırma sürecinde yer alması durumu ($Z=-3.125$, $p=0.002$) ile AYKÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptandı. Araştırmaya yönelik kaygı erkek öğrencilerde kadın öğrencilere göre; 2. sınıfta öğrenim gören öğrencilerde 3. sınıfta öğrenim görenlere göre; orta gelir durumundaki öğrencilerde kötü gelir durumundakilere göre daha yüksekti. Buna ek olarak araştırma ve istatistik dersi almayan öğrencilerin dersi alanlara göre; hemşirelikle ilgili bilimsel toplantılara katılmayanların katılanlara göre ve herhangi bir bilimsel araştırma sürecinde yer almayanların alanlara göre araştırmaya yönelik kaygısı daha yüksekti.

Öğrencilerin hemşirelikle ilgili bilimsel toplantılara katılması durumu ($Z=-2.017$, $p=0.044$) ile BTYÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptandı. Hemşirelikle ilgili bilimsel toplantılara katılanların katılmayanlara göre bilişim teknolojilerinden yararlanma düzeyi daha yüksekti.

Öğrencilerin cinsiyeti ($Z=-5.396$, $p=0.000$), araştırma ve istatistik dersi alması durumu ($F=0.254$, $p=0.041$) ve hasta bakımında araştırmalardan yararlanması durumu ($F=0.160$, $p=0.001$) ile KDHYTÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptandı. Kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre; araştırma ve istatistik dersi alanların almayanlara göre kanıtı dayalı hemşireliğe yönelik tutumu daha olumluydu. Ayrıca öğrencilerin yabancı dil bilme ve bilgisayar kullanabilme düzeyleri ile AYKÖ, BTYÖ, KDHYTÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0.05$).

Öğrencilerin AYKÖ puanları ile BTYÖ puanları arasında çok zayıf düzeyde ($r=-0.226$, $p<0.01$), KDHYTÖ puanları arasında ise zayıf düzeyde ($r=-0.414$, $p<0.01$) negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu saptandı. BTYÖ ile KDHYTÖ puanları arasında ise zayıf düzeyde pozitif yönlü ($r=0.330$, $p<0.01$) anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi (Tablo 5).

Tablo 5: Öğrencilerin AYKÖ ile BTYÖ ve KDHYTÖ arasındaki korelasyon değerleri (n=274)

		BTYÖ	KDHYTÖ
Spearman*	AYKÖ	r**	-0.226
		p	0.000
	BTYÖ	r**	-
		p	0.330

* Spearman korelasyon analizi; ** Korelasyon katsayısı ($r=0.00-0.25$ çok zayıf, $r=0.26-0.49$ zayıf, $r=0.50-0.69$ orta, $r=0.70-0.89$ yüksek, $r=0.90-1.00$ çok yüksek)

TARTIŞMA

Araştırma kaygısının bireylerin araştırma yapmaya yönelik olumsuz tutum geliştirmesine, araştırma yapmaktan rahatsızlık duymasına ve kaçınmasına, kendine güvenmemesine neden olduğu vurgulanmaktadır (Bökeoğlu & Yılmaz, 2005; Yılmaz & Çokluk, 2010). Araştırmaya yönelik kaygı ölçeğinden alınabilecek en düşük değer 12, en yüksek değer 60 olduğu bilindiğinden, bu çalışmada öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygısının orta düzeyde (AYKÖ puan ortalaması 31.45±8.02) olduğu bulunmuştur. Hemşirelik ve farklı bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Çelik ve ark., 2014; İlhan, Çelik, & Aslan, 2016). Lisansüstü öğrenciler ile yapılan bir çalışmada ise öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygı ölçeği puan ortalaması 26.76±11.11 olarak daha düşük bulunmuştur (Saracaloğlu, 2008).

Bu çalışmada erkek öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygı düzeyi, kadın öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Çelik ve ark., (2014)'ün çalışmasında da erkek öğrencilerin araştırma kaygısının daha yüksek olduğu fakat bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Yapılan bazı çalışmalarda ise araştırmaya yönelik kaygı açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Bökeoğlu & Yılmaz, 2005; İlhan ve ark., 2016). Bu durumun nedenini araştıran çalışmalara ihtiyaç vardır.

Tablo 4: Öğrencilerin bazı sosyodemografik özellikleri, araştırmaya yönelik bilgi ve deneyimleri ile ölçeklerin puan ortalamalarının karşılaştırılması

Özellikler		AYKÖ	Test ve p	BTYÖ	Test ve p	KDHYTÖ	Test ve p
		X ± SS Ortanca (min-mak)		X ± SS Ortanca (min-mak)		X ± SS Ortanca (min-mak)	
Cinsiyet	Kadın	30.75±7.72 29 (12-60)	Z=-3.364 ^d p=0.001	57.38±9.31 56 (36-72)	Z=-0.391 ^d p=0.696	58.79±8.94 59 (24-75)	Z=-5.396 ^d p=0.000
	Erkek	34.96±8.59 35 (12-58)		56.87±9.60 55 (35-72)		50.63±9.13 50 (30-75)	
Sınıf	2 ^a	33.58±7.46 34 (19-58)	KW=7.965 ^e p=0.019	58.24±9.33 56 (36-72)	KW=2.563 ^e p=0.278	55.70±8.75 56 (30-72)	F=2.569 ^f p=0.078
	3 ^b	31.28±7.85 29 (12-60)		56.18±8.92 54 (37-72)		57.10±9.71 58 (24-75)	
	4 ^c	30.14±8.28 29 (12-51)	a>b, c [*]	57.59±9.70 57 (35-72)		58.87±9.58 60 (35-75)	
Algılanan gelir durumu	İyi ^a	33.58±7.46 30 (12-51)	KW=6.407 ^e p=0.041	58.24±9.33 54 (35-72)	KW=1.710 ^e p=0.425	55.70±8.7560 (38-75)	KW=1.697 ^e p=0.428
	Orta ^b	31.28±7.85 31 (12-55)		56.18±8.92 56 (36-72)		57.10±9.71 58 (24-75)	
	Kötü ^c	30.14±8.28 35 (20-60)	b>c, a [*]	57.59±9.70 60 (41-72)		58.87±9.58 60 (30-75)	
Yaş (yıl)		r= -0.058 ^{**} p= 0.336		r= 0.040 ^{**} p=0.513		r= 0.060 ^{**} p=0.323	
Araştırma ve istatistik dersi alması	Alan	30.69±8.11 29 (12-60)	Z=-2.644 ^d p=0.008	56.95±9.34 55 (35-72)	Z=-1.102 ^d p=0.270	58.12±9.50 59 (24-75)	t=2.057 ^g p=0.041
	Almayan	33.56±7.38 34 (19-58)		58.25±9.37 56 (36-72)		55.48±9.12 56 (30-72)	
Hemşirelikle ilgili süreli yayınları takip etmesi	Eden	28.88±9.53 31 (12-46)	Z=-1.299 ^d p=0.194	59.03±8.44 59 (39-72)	Z=-1.283 ^d p=0.199	60.06±10.54 60 (42-75)	t=1.744 ^g p=0.082
	Etmeyen	31.82±7.73 31 (14-60)		57.05±9.46 55 (35-72)		57.05±9.26 58 (24-75)	
Hemşirelikle ilgili bilimsel toplantılara katılması	Katılan	30.26±7.80 29 (12-55)	Z=-2.553 ^d p=0.011	58.33±9.09 58 (36-72)	Z=-2.017 ^d p=0.044	57.98±9.36 59 (24-75)	t=1.078 ^g p=0.282
	Katılmayan	32.90±8.07 32 (12-60)		56.05±9.53 54 (35-72)		56.74±9.57 57 (30-75)	
Bilimsel araştırma sürecinde yer alması	Alan	27.84±8.77 27 (12-49)	Z=-3.125 ^d p=0.002	59.04±8.35 58 (46-72)	Z=-1.276 ^d p=0.202	59.44±10.83 60 (35-75)	Z=-1.481 ^d p=0.139
	Almayan	32.16±7.68 31 (12-60)		56.95±9.51 55 (35-72)		57.02±9.14 58 (24-75)	

X ± SS: Ortalama ± standart sapma

^d Mann Whitney U testi; ^e Kruskal Wallis U testi; ^f Tek yönlü varyans analizi; ^g Bağımsız örneklem t testi^{*}Tamhane's T2 testi; ^{**} Korelasyon katsayı

Çalışmada 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygı düzeyi, 2. sınıfta öğrenim görenlere göre daha düşük bulunmuştur ($p<0.05$). Farklı bölümlerde üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada ise öğrenim görülen sınıf ile araştırmaya yönelik kaygı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (İlhan ve ark., 2016). Çalışmada 3. ve 4. sınıf öğrencilerinde daha az araştırma kaygısının olması; öğrencilerin 3. sınıfta araştırma ve istatistik derslerini, 4. sınıfta girişimcilik ve yenilikçilik derslerini almaları ve üst sınıflarda daha fazla araştırma sürecinde yer almalarının araştırma konusundaki bilgilerini artırarak kaygılarını azaltması ile ilgili olabilir.

Orta gelir durumundaki öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygı düzeyi, kötü gelir durumundakilere göre daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Kötü gelir durumundaki öğrencilerin başarılı olmaya daha fazla güdülenmesi ve araştırarak kendini daha fazla geliştirmeye çalışması nedeniyle araştırma kaygılarının daha az olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmada araştırma ve istatistik dersi almayan öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygısı daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Çelik ve ark., (2014)'ın yaptığı çalışmada da istatistik dersi almayan hemşirelik öğrencilerinin araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu fakat farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur. Farklı bölümlerde üniversite öğrencileri ve lisansüstü öğrenciler ile yapılan çalışmalarda ise araştırma/istatistik dersi alması durumu ile araştırmaya yönelik kaygı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Saracaloğlu, 2008; İlhan ve ark., 2016). Bu çalışmadaki farklılık, araştırma ve istatistik dersi almayan öğrencilerin yeterince araştırma bilgisi olmadığından araştırmaktan kaçınması ve kaygılanması nedeniyle olabilir. Bazı çalışmalarda öğrencilerin bilimsel araştırma yapması ve araştırma etkinliğine katılması ile araştırmaya yönelik kaygıları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (Bökeoğlu & Yılmaz, 2005; Saracaloğlu, 2008; Çelik ve ark., 2014). Literatürden farklı olarak bu çalışmada, hemşirelikle ilgili bilimsel toplantılara katılan ve herhangi bir bilimsel araştırma sürecinde yer alan öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygısı daha düşük bulunmuştur ($p<0.05$). Öğrencilerin bilimsel toplantılara katılıp araştırma deneyimi edinmesinin, onları bilinmeyenden uzaklaştırıp araştırma konusunda kaygılarının azaltmasını sağlamış olabileceği düşünülmektedir.

Eğitim-öğretim sürecinde bilişim teknolojilerinin kullanılması, öğrencilerin hem görsel hem işitsel olarak farklı duyarlarına hitap etmekte ve öğrenmeyi kalıcı hale getirmektedir (Aydoğan, 2013). Bilişim teknolojileri, bilgiye ulaşma, verileri elde etme, kullanma ve kayıtlama imkanı sunmakta, öğrencinin eğitim sürecini kolaylaştırmakta ve teknolojinin sağladığı olanaklar kullanılarak klinik ortamda bakım ve hemşirelik uygulamaları geliştirilebilmektedir (Mutluay & Özdemir 2014). Bilişim teknolojilerinden yararlanma ölçeceğinden alınabilecek en düşük değerin 18, en yüksek değerin 72 olduğu bilindiğinden, bu çalışmada öğrencilerin bilişim teknolojilerinden orta düzeyde (BTYÖ puan ortalaması 57,30±9,35) yararlandığı bulunmuştur. Öğrencilerin çoğunun bilgiye erişmek için akıllı telefon, bilgisayar ve google uygulamasını kullandığı belirlenmiştir. Tatlı ve ark., (2018)'in yaptığı çalışmada da benzer sonuçlara rastlanmıştır. Bu çalışmada çoğu öğrencinin orta düzeyde bilgisayar kullanabildiği; Özen ve ark., (2017)'in

yaptığı çalışmasında ise öğrencilerinin sağlık bakımında rahat şekilde bilgisayar kullanabildiği belirlenmiştir.

Hemşirelikle ilgili bilimsel toplantılara katılan öğrencilerin bilişim teknolojilerinden yararlanma düzeyi, katılmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Bu durum öğrencilerin kongre, sempozyum, kurs vb. bilimsel toplantılara katılmasının, farklı araçlar ve veri tabanlarını kullanmasıyla bilgiye ulaşarak hastaya güncel bilgilerle bakım sağlama konusunda farkındalık yaratması ile ilgili olabilir.

Öğrencilerin, eğitim-öğretim sürecinde kanıta dayalı hemşirelik uygulamaları konusunda bilgi sahibi olması ve yetkinlikleri, gelecekte meslek hayatlarında topluma kalite bakım sunmalarını ve bakım sonuçlarının iyileşmesini sağlayacaktır (Cruz et al., 2016; Küçük ve ark., 2017). KDHYTÖ'nden alınabilecek en düşük değerin 15, en yüksek değerin 75 olduğu bilindiğinden, bu çalışmada öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının orta düzeyde (KDHYTÖ puan ort. 57.42±9.46) ve olumlu yönde olduğu saptanmıştır. Literatürde hemşirelik öğrencileri ve hemşirelerle yapılan çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Küçükoğlu, Bükcek, Aytekin & Çelebi, 2017; Yılmaz ve ark., 2018; Taş Arslan & Çelen, 2018; Yılmaz, Düzgün & Dikmen, 2019). Cruz et al., (2016)'ın çalışmasında ise öğrencilerin kanıta dayalı uygulamalarının çok düşük olduğu bulunmuştur.

Çalışmada kadın öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumunun erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Yapılan bazı çalışmalarda da benzer sonuca ulaşılmıştır (Cruz et al., 2016; İlhan ve ark., 2016). Bu sonuçlara göre; kadın öğrencilerin araştırmaya ve kanıta dayalı hemşireliğe daha eğilimli olduğu görülmektedir. Bazı çalışmalarda ise öğrencilerin cinsiyeti ile araştırma yapmaya yönelik tutum arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Saracaloğlu, 2008; Çelik ve ark., 2014). Bu durumun nedenini araştıran çalışmalara ihtiyaç vardır.

Araştırma ve istatistik dersi alan öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumunun almayanlara göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Literatürde benzer bir sonuca rastlanmıştır (Taş Arslan & Çelen, 2018). Yapılan bazı çalışmalarda da istatistik ve araştırma dersi alan öğrencilerin araştırma yapmaya yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu fakat bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur (Saracaloğlu, 2008; Çelik ve ark., 2014). Bu bilgiler doğrultusunda öğrencilerin araştırma ve istatistik dersi almasının; kanıta dayalı hemşireliğe yönelik uygulamaların gerektirdiği gibi araştırma bilgisine sahip olmalarını ve araştırma sonuçlarını istatistik bilgiler kullanılarak analiz edebilmelerini sağladığı düşünülmektedir.

Bazı çalışmalarda bilimsel toplantılara katılan, kanıta dayalı uygulama eğitimi alan, mesleki yayımları düzenli olarak takip eden öğrencilerin ve hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının katılmayanlara göre anlamlı olarak daha olumlu olduğu bildirilmiştir (Cruz et al., 2016; Taş Arslan & Çelen, 2018; Yılmaz ve ark., 2019). Benzer olarak bu çalışmada da hemşirelikle ilgili süreli yayımları takip eden ve bilimsel toplantılara katılan öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmış fakat bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Ayrıca çoğu öğrenci bilgiye erişmede Google Akademik veri tabanını kullandığını, hasta bakımında araştırmalardan yararlandığını

ve hemşirelik bakımının kanıta dayalı olması gerektiğini belirtmiştir. Hemşirelik öğrencileriyle yapılan bir çalışmada da benzer sonuçlara rastlanmıştır (Küçük ve ark., 2017).

Öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygısı arttıkça bilişim teknolojilerinden yararlanma düzeyinin ve kanıta dayalı hemşireliğe yönelik olumlu tutumunun azaldığı; bilişim teknolojilerinden yararlanma düzeyi arttıkça da kanıta dayalı hemşireliğe yönelik olumlu tutumunun arttığı belirlenmiştir ($p<0.05$). Benzer olarak Saracaloğlu (2008)'nin çalışmasında lisansüstü öğrencilerin araştırma kaygısı arttıkça araştırma yeterliğinin anlamlı olarak azaldığı bulunmuştur. Özen ve ark., (2017)'in yaptığı çalışmada ise sağlık bakımında bilgisayar kullanımını fazla olan öğrencilerin klinik karar verme becerisinin yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca Softa ve ark., (2014)'ün çalışmasında hemşirelerin birçoğu "hemşirelik uygulamalarında bilişim teknolojilerinin kullanılması gerektiğini" ifade etmiştir. Wahoush & Banfield (2014)'in çalışmasında öğrencilerin uygulamada kullandığı "elektronik, basılı ve kişiler arası" bilgi kaynaklarından en fazla elektronik kaynakları kullandığı belirlenmiştir. Başka bir çalışmada hemşirelerin %49.2'si orta düzeyde bilgisayar kullandığını ve çoğu hemşire, bilgisayar kullanımının bakımın kalitesini iyileştirdiğini, hasta ile iletişime daha fazla zaman ayırma fırsatı verdiğini, mesleğin teknolojik gelişimini desteklediğini fakat temel hemşirelik eğitiminde bilgisayar kullanımının yeterli olmadığını belirtmiştir (Karaahmetoğlu, Softa & Demirarslan, 2017).

Bu sonuçlar öğrencilerde araştırma kaygısındaki artışın sağlık bakımında yararlanılabilecek olan bilişim teknolojileri kullanımının azalmasına, dolayısıyla kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarının azalmasına neden olduğunu göstermektedir. Klinikte en çok kullanılan bilişim teknolojilerinin telefon ve bilgisayar olduğu, öğrenciler ise bu araçları iletişim, sosyalleşmek ve eğlenmek amacıyla da kullandığı bilinmektedir. Araştırma yapmaktan kaygılanılması ve teknolojinin bilgi edinme ve araştırma amacıyla yeterince kullanılmamasının, öğrencilerin bireylerle güncel bilgilerle kaliteli bakım sunmasını engelleyebileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, Türkiye'de bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören hemşirelik öğrencileriyle yapıldığı için elde edilen sonuçlar sadece çalışmanın yapıldığı gruba genellenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerde araştırmaya yönelik kaygının, bilişim teknolojilerinden yararlanma durumunun ve kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumun orta düzeyde olduğu görülmüştür. Öğrencilerin bilimsel toplantılara katılmasının teknolojiden yararlanmasını; araştırma ve istatistik dersi almasının ise kanıta dayalı uygulamalarını olumlu etkilediği belirlenmiştir. Bu değişkenlerin yanı sıra öğrencilerin cinsiyeti, öğrenim gördüğü sınıf, gelir durumu ve araştırma deneyiminin de araştırmaya yönelik kaygı düzeyini etkilediği saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerde kanıta dayalı tutumun olumlu olmasının, araştırmaya yönelik kaygının azalması ve bilişim teknolojilerinden yararlanılması ile ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin 2. sınıftan itibaren özellikle araştırma, bilişim, istatistik dersleri ve uygulamalı derslerde araştırma konusundaki kaygıları azaltılarak bakım sürecinde bilimsel tutum ve davranışların

kazandırılması gerektiği söylenebilir. Bu derslerde öğrenci araştırma gruplarının oluşturulması, bölümde bilimsel etkinlik komisyonunun kurulması vb. çalışmalarla öğrencilerin öğretim elemanlarıyla araştırma yapmasına imkan tanınmalıdır. Öğrencilerin ulusal ya da uluslararası bilimsel etkinliklere katılmaları ve hemşirenin araştırmacı rolü vurgulanarak araştırma becerilerinin geliştirilmesi sağlanmalıdır.

Hemşirelik eğitimi süresince müfredatta kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarına ve teknoloji kullanımının etkinliğine yer verilmeli, öğrencilere bilişim teknolojilerini yeterince kullanabilme becerisi kazandırılmalıdır. Böylece geleceğin hemşireleri profesyonelleşme yolunda bakımda en iyi kanıtları kullanarak bireylerin iyileşmesine, sağlığın korunmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunabilir.

KAYNAKLAR

1. Ay, F. (2009). Uluslararası elektronik hasta kayıt sistemleri, hemşirelik uygulamaları ve bilgisayar ilişkisi. *Gülhane Med J*, 51(2), 131-136.
2. Aydoğan, D. (2013). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin bilişim teknolojilerine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, 109-129.
3. Ayhan, Y. (2013). Kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
4. Ayhan, Y., Kocaman, G., ve Bektaş, M. (2015). Kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 17(2-3), 21-35.
5. Bayar, V., Bayar, A., Eğinir, E., Ödemiş, İ.S., ve Kayır, G. (2013). Lisansüstü eğitim alan öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeyleri. VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu, SAÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya, 90-96.
6. Bökeoğlu, O.Ç., ve Yılmaz, K. (2005). Üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünmeye yönelik tutumları ile araştırma kaygıları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 41, 47-67.
7. Büyüköztürk, Ş. (1997). Araştırmaya yönelik kaygı ölçeğinin geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 3(4), 453-464.
8. Chaudhry, B., Wang, J., Wu, S., Maglione, M., Mojica, W., Roth, E. ve diğerleri (2006). Systematic review: impact of health information technology on quality, efficiency, and costs of medical care. *Ann Intern Med*, 144(10), 742-752.
9. Cruz, J.P., Colet, P.C., Alquwez, N., Alqubeilat, H., Bashtawi, M.A., Ahmed, E. A. ve diğerleri (2016). Evidence-Based Practice Beliefs and Implementation among the Nursing Bridge Program Students of a Saudi University. *Int J Health Sci (Qassim)*, 10(3), 405-414.

10. Çelik, S., Önder, G., Durmaz, K., Yurdusever, Y., ve Uysal, N. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı ve tutumlarının belirlenmesi. *HSP*, 1(2), 23-31.
11. Durmuş, M., Gerçek, A., ve Çiftci, N. (2017). Sağlık çalışanlarının problem çözme becerilerinin kanıta dayalı tutum algıları üzerindeki etkisi. *ASOS Journal*, 5(52), 648-661.
12. Hemşirelik Yönetmeliği (2010). Erişim Tarihi: 09.05.2019. Erişim Adresi: <http://www.turkhemsirelerderneği.org.tr/tr/yasa-ve-yonetmelikler/yonetmelikler/8-mart-2010-hemsirelik-yonetmeliği.aspx>
13. İlhan, A., Çelik, H.C., ve Aslan, A. (2016). Üniversite öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 141-156.
14. Karaahmetoğlu, G.U., Softa, H.K., ve Demirarslan, E. (2017). Hemşirelerin Bilgisayar Kullanımı. *Sağlık Akademisi Kastamonu*, 2(1), 24-39.
15. Küçük, E.Ö., Çakmak S., Kapucu, S., Koç, M., ve Kahveci, R. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarına ilişkin farkındalıklarının belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 4(2), 1-12.
16. Küçükoğlu, S., Bükecik, T., Aytekin, A., ve Çelebi, A. (2017). Acil birimlerde çalışan hemşirelerin adli vakayla ilgili yaklaşımları ve kanıta dayalı uygulamaları. *Türkiye Klinikleri J Foren Sci Leg Med*, 14(1), 1-8.
17. Mutluay, E., ve Özdemir, L. (2014). Sağlık Bilişim sistemleri kapsamında hemşirelik bilişiminin kullanımı. *FNJN*, 22(3), 180-186.
18. Özdemir, FK., ve Karakaya, G. (2017). Hemşirelerin bilgisayar ve bilişim teknolojisini kullanma durumları. *Tepecik Eğitim Hast Derg*, 27(2), 126-130.
19. Özen, N., Yazıcıoğlu, İ., ve Çınar, F. İ. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin sağlık bakımında bilgisayar kullanımına yönelik tutumları ile klinik karar verme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 14(2), 112-118
20. Özmusul, M. (2011). Bilişim teknolojilerinden yararlanma ölçeğinin geliştirilmesi. *KEG*, 4(1), 1-17
21. Ruzafa-Martínez, M., López-Iborra, L., ve Madrigal-Torres, M. (2011). Attitude towards Evidence-Based Nursing Questionnaire: development and psychometric testing in Spanish community nurses. *J Eval Clin Pract*, 17(4), 664-670.
22. Saracaloğlu, A.S. (2008). Lisansüstü öğrencilerin akademik güdülenme düzeyleri, araştırma kaygıları ve tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişki. *YYUEFD*, 5(2), 179-208.
23. Softa, H.K., Akduran, F., ve Akyazı, E. Hemşirelerin bilgisayar kullanımlarına yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. (2014). *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 845-858.
24. Şenyuva, E. (2016). Hemşirelik eğitimi ve kanıta dayalı uygulamalar. *FNJN*, 24(1), 59-65.
25. Taş Arslan, F., ve Çelen, R. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Sted*, 27(2), 99-106.
26. Tatlı, Z., Aydın, A., Şimşek, P., Özdemir, M., Gölbaşı, S., Karacan, S., ve diğerleri (2018). Hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin bilişim teknolojilerini kullanma durumları. *Ordu University J Nurs Stud*, 1(1), 18-27.
27. Türkiye Yükseköğretim Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (2011). Erişim Adresi: http://www.tyyc.sakarya.edu.tr/raporlar/72_SAGLIK_13_01_2011.pdf Erişim Tarihi: 09.05.2019.
28. Wahoush, O., ve Banfield, L. (2014). Information literacy during entry to practice: Information-seeking behaviors in student nurses and recent nurse graduates. *Nurse Education Today*, 34(2), 208-213.
29. Yılmaz, D., Düzgün, F., ve Dikmen, Y. (2019). Hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının incelenmesi. *ACU Sağlık Bil Derg*, 10(4), 713-719.
30. Yılmaz, E., Çeçen, D., Aslan, A., Kara, H., Toğaç, H.K., ve Mutlu, S. (2018). Cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumları ve araştırma kullanımında algıladıkları engeller. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 15 (4), 235-241.
31. Yılmaz, K., ve Çokluk, Ö. (2010). Fen-Edebiyat Fakültesi mezunlarının araştırma kaygı düzeyleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(1), 1-9.